

BO CARLSSON

Svar till Carl Fredriksson

Slutsatserna håller!

Det är i det närmaste omöjligt att erhålla ett fullständigt statistiskt underlag för att bedöma industristödets omfattning i olika länder, skriver Bo Carlsson i sitt svar till Carl Fredriksson. Man måste dock börja någonstans! Min artikel redovisade det första tillgängliga jämförbara datamaterial som finns för de nordiska länderna.

Min slutsats om att industristödet ökar grundar sig i första hand på det material som redovisas i *figur 1* i min artikel i *Ekonomisk Debatt* nr 7/83. Detta material har, som anges i figuren, erhållits dels från industristödsutredningen (vad gäller bruttoutgifter), dels från publikationer från Carl Fredrikssons eget struktursekretariat inom Industridepartementet (vad gäller nettoutgifter). Det är omöjligt att på basis av detta material komma till någon annan slutsats än att industristödet ökar. Detta har inte heller Carl Fredriksson gjort; av hans kommentar framgår ju tvärtom att stödet fortsatte att öka från budgetåret 1981/82, vilket är det senaste år jag erhållit uppgifter för och inkluderat i min figur, till budgetåret 1982/83.

Vad som sedan kommer att hända under innevarande budgetår är det naturligtvis svårare att veta. Enligt en sammanställning av industripolitiska utgifter beslutade i särpropositioner sedan oktober 1982 som jag erhållit från Industridepartementet, hade fram till

den 10 juni i år beslutats om utgifter för budgetåret 1982/83 på 14,3 miljarder kr. Därutöver hade för budgetåret 1983/84 redan då beslutats om ytterligare 2,2 miljarder kr, förutom anslag som innebär fortsättning av befintliga program. Detta tolkade jag som en ökning från 14,3 till 16,5 miljarder kr, en uppgift som också granskats av Industridepartementet. Emellertid hävdar nu Fredriksson att detta är en feltolkning; de 2,2 miljarderna skall ses som totalsumma och inte adderas till förra budgetårets belopp. Visserligen har sedan juni månad nya stödåtgärder om ca 600 Mkr beslutats, men den totala omfattningen av stödet borde ändå minska kraftigt från förra budgetåret.

Det vore naturligtvis önskvärt att Fredriksson får rätt i spådomen att industristödet kommer att minska kraftigt under innevarande budgetår. Tyvärr har samma visa sjungits lite för ofta tidigare för att man skall våga sätta någon större tilltro till den. Andä sedan det s k icke-permanenta industristödets början har ju den uttalade ambitionen varit att minska eller ta bort det. Ändå har det fortsatt att öka. Men låt oss hoppas att de sanerande åtgärderna i varven, stålindustrin och gruvorna under de senaste åren nu äntligen har givit önskat resultat och att insikterna om stödåtgärdernas långsiktiga skadlighet har ökat tillräckligt för att omöjliggöra fortsatta statliga krisstöd.

Industriella jämförelser

Vad sedan gäller det svenska industristödet i internationell jämförelse tycks Fredriksson mena att man inte bör göra någon som helst jämförelse förrän ett väldefinierat och fullständigt statistiskt underlag finns. Detta är naturligtvis en ohållbar ståndpunkt. Av de skäl som jag framhållit i min artikel — och som

Docent BO CARLSSON är forskare vid Industriens Utredningsinstitut med specialinriktning på industriell ekonomi.

nu delvis upprepas av Fredriksson — är det näst intill omöjligt att någonsin erhålla ett sådant material. Även de mest noggranna jämförelser kan bara ge en grov bild av verkligheten. Särskilt med tanke på de internationella olikheterna i uppläggningsen av industripolitiken och industristödets roll i denna, räcker det inte med att få en grov uppfattning om industristödets storleksordning och inriktning; även dess roll i förhållande till andra industripolitiska styrmedel, t ex handelshinder av olika slag, statlig upphandling, etc, behöver belysas för att man skall få en rättvisande bild av industripolitiken.

Man måste dock börja någonstans. Innan den internationella jämförelse publicerades som jag baserade min artikel på fanns överhuvudtaget inga sådana försök till jämförelser. Inte heller under de två år som gått sedan jag gjorde den internationella jämförelsen har några sådana studier publicerats, mig veterligen. Det är först det senaste året som någotsånär jämförbart datamaterial, på nettoutgiftsbas, förelegat för de nordiska länderna. Den första sammanställningen av detta datamaterial återfinns just i min artikel; en uppföljning för 1981/82 kommer att publiceras inom kort. Ett intressant resultat av denna fortsatta studie är att det norska industristödet mer än fördubblats mellan 1979, som var basåret i min artikel, och 1982. Det norska stödet har därigenom nått samma relativa omfattning som i Sverige — en föga hedervärd utmärkelse — efter att tidigare ha legat på en betydligt lägre nivå.

Tyvärr betyder dock inte detta att det svenska industristödet har blivit särskilt mycket mindre i internationell jämförelse, bara att vi nu har sällskap av norr-männen. Den figur i *Economist* som Fredriksson åberopar bekräftar i stort sett den bild jag gav i min artikel, men det är oklart vilka definitioner som tillämpats i det OECD-material som figuren grundar sig på. Sverige och Norge

är, tillsammans med Irland och Luxemburg, de länder som har det största företagsinriktade industristödet i *Economists* sammanställning.

Det är naturligtvis möjligt att andra länder har fler selektiva stödformer än Sverige — men vad jag har sökt mäta är hur stor total omfattning dessa har, både absolut och i relation till övriga stödåtgärder. Därvid har jag haft tillgång till ett betydligt mera detaljerat basmaterial än OECD tydligen har haft och har bemödat mig om att få klassificeringarna så enhetliga som möjligt. Problemet med OECD:s officiella statistik på detta område är att den bygger på aggregerade uppgifter från enskilda länders inhemska statistik, där definitionerna ej är enhetliga. Den kan därför inte läggas till grund för omdömen av t ex graden av selektivitet i olika länders industristöd. För att kunna göra det, måste man ännu så länge gå tillbaka till ursprungsmaterialet för varje land — vilket var just vad jag gjorde i min studie. Trots betydande ansträngningar är den bild jag erhållit av det franska industristödet alltför ofullständig för att man skall kunna göra något omdöme; för Västtyskland förefaller de generella stödformerna vara klart dominerande vad gäller total omfattning.

Ytterligare studier på detta område synes angelägna. Detta gäller såväl utarbetande av bättre (mät)metoder för internationella jämförelser som insamlande av material för flera länder. Därvid räcker det emellertid inte, som Fredriksson tycks tro, att enbart koncentrera sig på mätning av enstaka stödformer. Dessa mätproblem måste givetvis lösas, men det är också nödvändigt att sätta in analysen av industristödet i dess vidare industripolitiska sammanhang — hur svårt detta än är. Annars är risken stor att man ägnar sig åt exakt mätning av oväsentligheter i stället för att söka få ett helhetsgrepp om väsentligheter.